

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนไทรทองวิทยาการ
อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
Participatory Development of Learning Sources
in Saithongwitthayakhan School, Nong Kung Si District, Kalasin Province

อํานาจ รารบุญ¹ วรรรณ อุบลเลิศ² และชาภานต์ เรืองสุวรรณ³
Amnat Thanboon¹, Worawan Ubonloet² and Chayakan Ruangsawan³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจุหะและความต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาการ 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาการ 3) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาการ ใช้หลักวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีกระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย ขั้นการร่วมกันวางแผน ขั้นการร่วมกันปฏิบัติ ขั้นการร่วมกันสังเกตการณ์ และขั้นการร่วมกันสะท้อนผล กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 12 คน ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการประชุม แบบสังเกตพฤติกรรมผู้ร่วมสนทนากลุ่ม แบบสังเกตการสร้างแหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพร แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้สถิติ หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจุหะแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาการมีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้อื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และควรมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายแต่ความต้องการร่วมกันมากที่สุด คือ ต้องการสร้างแหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพร 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ควรจัดทำโครงการขึ้นเพื่อของบประมาณสนับสนุนจากทางโรงเรียนและให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกันโดยมีแนวความคิดร่วมกันถึงการวางแผนการพัฒนาและรูปแบบของสวนสมุนไพรร่วมกันว่าจะปลูกในแปลงอิฐถือกรูปทรงสี่เหลี่ยมความยาวด้านละสองก้อน รวมทั้งสร้างรั้วรอบขอบขิดให้เป็นระเบียบสัดส่วนสวยงาม ส่วนผลของการพัฒนาทำให้ได้สวนสมุนไพรที่อื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ครู นักเรียน ชุมชน ได้ใช้ประโยชน์จากสวนสมุนไพรอย่างคุ้มค่า รู้จักและ nau ความรู้ด้วยตนเอง 3) ความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด (4.62)

คำสำคัญ : การพัฒนา, แบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนไทรทองวิทยาการ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ABSTRACT

The research aimed to: 1) study the state of problems and needs for development of learning sources in Saithongwitthayakhan School; 2) study suggestions and guidelines on development of learning sources in Saithongwitthayakhan School; and 3) study the level of students' satisfaction with the organization of learning sources in Saithongwitthayakhan School. The methodology was action research with the research process comprising planning together, taking action together, observing together and reflecting the results together. The research group consisted of 12 researchers, and there were 45 informants. The instruments were an interview form, a form for focus group discussion, minutes of the meeting, a behavioral observation form for the focus group, an observation form for building an herb garden as a learning source, and a satisfactory questionnaire. The analysis of the quantitative data employed the mean, percentage, and standard deviation. The analysis of the qualitative data employed a descriptive analysis.

The results are as follows: 1.) The results of the study of the state of problems and needs for development of learning sources in Saithongwitthayakhan School revealed a lack of learning sources and thus learning sources should be developed to nurture learning organization, and learning sources should be various. The needs for development of learning sources were various and the most common need was building an herb garden as a learning source. 2.) Regarding the suggestions and guidelines on development of learning sources, the research group proposed a project of building an herb garden as a learning source with participation of everyone. The development was planned and the garden was designed. The development yielded an herb garden which could foster learning. Teachers, students, and the community could make use of the garden to the best of its worth and they learned how to seek knowledge independently. 3.) The students' satisfaction with the learning source in Saithongwitthayakhan School was in the highest level (4.62).

Key Words : Development , Participatory, Saithongwitthayakhan School

บทนำ

สังคมทุกวันนี้และในอนาคตเป็นสังคมฐานความรู้ที่การเรียนรู้ ความรู้ และวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริม และสร้างสภาพการณ์ เพื่อเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพประสีทิวภาพ และขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ในประเทศไทย โดยยึดหลักการให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด และตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนให้สังคมทุกภาคส่วน และทุกระดับได้รับการพัฒนาเด็กตามศักยภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมให้อีกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติ เช่นนี้จะทำให้เกิดพลังชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง อันจะเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศไทยอย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืนตลอดไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกช่วงแบบ ได้แก่ ห้องสมุด ประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษาศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอยเพียงและมีประสิทธิภาพ มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและการรวมทั้งハウวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548 : 13-17)

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนต่อบเจตนารณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ต้องการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติฯ ให้สถานศึกษาทุกแห่ง ที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ต้องจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) กำกับ 2) ส่งเสริม สนับสนุน และ 3) มีอำนาจอื่นตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 14) มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตราที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามศักยภาพตามธรรมชาติ ได้แก่ ศักยภาพ มาตราที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และมาตราที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กร ทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิถีการเรียนรู้ในชุมชน (สำนักงาน

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549 : 10-12)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับ ผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของ ตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธ ศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้ความสามารถในการ สื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมี ทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุข นิสัย และรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกรักในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิชีวิตและการปักรกรองตามระบบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 5-6)

สถานศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานสำคัญ ของการบริหารจัดการศึกษาในระดับรากหญ้า เพราะ มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก กิจกรรมการ เรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ของผู้เรียนจะเกิด ขึ้นในระดับสถานศึกษาได้มีการประกาศอย่างชัดเจน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่า การ ปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และ หัวใจปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากการ ยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ สิ่งที่ต้องการให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาไทย คือ แนวคิดและ การปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้อง มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการศึกษาโดยตรง รวมไปถึงผู้เรียนจะต้องรับรู้ถึง บทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้เรียนรู้ และ ผู้ปักรกรองหรือประชาชนที่จะต้องรับรู้ และยอมรับ ในรูปแบบ หรือวิธีการดำเนินการที่บุตรหลานของตน จะได้รับในลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม (นวัลจิตต์ เชาวกิรพ์, 2545 : 5)

ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อ ให้ผู้เรียนมีความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึง ประ沉积ตามหลักสูตรนั้น การปฏิรูปการศึกษาที่กำลัง ดำเนินการอยู่อย่างเข้มข้นในขณะนี้การปฏิรูปด้าน หลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนนั้น ได้นเน้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หากมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จะช่วยให้การปฏิรูป ด้านนี้สำเร็จได้โดยครุจัต้องปฏิรูปปรับเปลี่ยนวิธีการ สอนที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง หันมาใช้แหล่งเรียนรู้มากขึ้น ครูผู้สอนก็คือแหล่งเรียนรู้ดังเดิมแหล่งหนึ่งที่ มีความสำคัญมาแต่อดีต แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวข้างต้น ครูจึงไม่สามารถเป็นศูนย์กลางถ่ายทอด สารพิชาได้อีกต่อไป การสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง นั้น เด็กจะได้รับประสบการณ์น้อยและแคบ ยิ่งครูสอน ด้วยการบรรยายพูดให้นักเรียนจด พึ่งจากครูคนเดียว ทำกิจกรรมเหมือนกันด้วยแล้ว นอกจากได้ความรู้เพียง น้อยนิดต้องจำแล้วยังไม่สอนองความแตกต่างระหว่าง บุคคลอีกด้วย เด็กยังคงคิดไม่เป็น ทำไม่เป็น แก้ปัญหา ไม่เป็น แก้ปัญหาไม่ได้ เรายังได้เด็กไม่มีคุณภาพเท่าที่ ควรหลังจบการศึกษา (เนวารัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐี, 2542 : 26 - 37)

สถานศึกษาเป็นสถานที่เรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้ เวลาในแต่ละวัน รองมาจากการอยู่บ้านสถานศึกษาที่ ดีมีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ก็มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้าง ลักษณะของเด็กทั้งด้านร่างกายและสุขภาพจิต คุณธรรม สุนทรียภาพบุคลิกักษณะและนิสัยใจคอ ความสามารถในการฝรั้งและฝรีน การจัดสภาพ แวดล้อมในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ครูและผู้บริหารสถาน ศึกษาจะต้องกระทำ นอกจากนั้น ครูมีความเกี่ยวพัน กับพุทธิกรรมของนักเรียนโดยตรง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักในประเทศ ที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องอาศัยกระบวนการทางการทางการศึกษา โรงเรียน เป็นสถาบันที่ทำการฝึกอบรม ส่งเสริมให้นักเรียน ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม เป็นที่ยอมรับ ของสังคม การจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา คือ จุดเริ่มต้นของการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

(จุรีรัตน์ อ้วนพรหมมา, 2553 : บทนำ)

โรงเรียนไทรทองวิทยาการ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีพื้นที่ 17 ไร่ 2 งาน 98 ตารางวา มีเขตบริการเพียงหมู่บ้านเดียว คือ บ้านไทรทอง หมู่ 10 ตำบลลงมูล อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีบ้านเรือน จำนวน 181 หลังคาเรือน มีประชากรในหมู่บ้าน 760 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรและรับจ้าง มีฐานะยากจนบางบ้านพ่อแม่ต้องไปทำงานรับจ้างต่างจังหวัดที่สั่งให้เด็กนักเรียนอยู่กับตา ยายตามลำพัง ประชากรวัยเรียนเข้าเรียนที่โรงเรียนไทรทองวิทยาการ มีจำนวน 60 คน ซึ่งโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 4 คน มีนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวยากจน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบครัวสถานศึกษาอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู นักเรียน ชุมชน มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู พบร่วม โรงเรียนยังมีพื้นที่ว่างเปล่าจำนวนมากที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ได้เนื่องจากโรงเรียนขาดแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติและการเกษตร จากสภาพและปัญหาที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนได้ประชุมบริการหารือและสรุปว่าควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็น

รูปธรรม ผู้วิจัยในฐานะครุภัณฑ์รับผิดชอบงานวิชาการโรงเรียนมีความเห็นว่าเป็นโอกาสดีที่จะนำปัญหานี้ทำเป็นงานวิจัยเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้นักเรียนได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้อันจะเกิดผลทางปัญญาแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาการ
- เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาการ
- เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาการ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนไทรทองวิทยาการ มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

- กลุ่มผู้ร่วมวิจัย
 - ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
 - ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน
 - ครู จำนวน 3 คน
- คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน
- กลุ่มผู้ให้ข้อมูล นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 45 คน
- พื้นที่วิจัย โรงเรียนไทรทองวิทยาการ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง
วิทยาการ ครั้งที่มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการร่วมกันวางแผน (Planning) การใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ แบบการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการประชุม และแบบสังเกตพฤติกรรมผู้ร่วมสนทนากลุ่ม สรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ความหมายของแหล่งเรียนรู้หมายถึงสถานที่ให้ความรู้เป็นแหล่งจัดประสบการณ์เพิ่มพูนความรู้สำหรับนักเรียน ครูผู้สอนใจเข้าไปใช้ศึกษาทั้งที่เป็นธรรมชาติ สิ่งปลูกสร้าง หรืออาจเป็นบุคคลก็ได้ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากของจริงได้รับประสบการณ์ตรงทำให้ตื่นเต้น สนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน ได้อย่างรู้สึกที่หลากหลายส่งเสริมทักษะทางการเรียนได้ดังนี้ ขั้น สภาพปัจจุบันแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง วิทยาการมีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้อีกต่อการจัดการเรียนรู้ และความรู้ที่หลากหลาย ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายแต่ความต้องการร่วมกันมากที่สุด คือ ต้องการสร้างแหล่งเรียนรู้ส่วนสมุนไพร ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรจัดทำโครงการขึ้นเพื่อของงบประมาณสนับสนุนจากทางโรงเรียนและให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกันโดยมีแนวความคิดร่วมกันถึงการวางแผนการพัฒนาและรูปแบบของส่วนสมุนไพรร่วมกันว่าจะปลูกในแปลงอิฐบล็อกรูปทรงสี่เหลี่ยมความยาวด้านล่างส่องก้อน รวมทั้งสร้างรั้วรอบขอบเขตให้เป็นระเบียบสัดส่วนสวยงาม

2. ขั้นการร่วมกันปฏิบัติ (Action) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายนอกอาคารโดยการสร้างส่วนสมุนไพร ผู้วิจัยได้เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติผู้วิจัย ผู้บูริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วม

ร่วมดำเนินการตามแผนงานในโครงการจนประสบผลสำเร็จตามกำหนดเวลาได้ส่วนสมุนไพรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ให้ครู นักเรียน และชุมชน สามารถเข้าศึกษาหาความรู้ได้

3. ขั้นการร่วมกันสังเกตการณ์ (Observation) ใช้เครื่องในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกตการณ์สร้างแหล่งเรียนรู้ส่วนสมุนไพร สรุปผลการรวบรวมข้อมูล พบว่า ขั้นการร่วมกันสังเกตการณ์ เป็นการสังเกตจากขั้นร่วมกันปฏิบัติตามกิจกรรมในโครงการตั้งแต่เริ่มโครงการจนสิ้นสุดโครงการ ระยะเวลาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม กิจกรรมทุกขั้นตอนบรรลุผลตามเป้าหมาย ทุกคนเห็นความสำคัญในการดำเนินการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันจนโครงการแล้วเสร็จได้ส่วนสมุนไพรเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน ส่วนอุปสรรคในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอุปสรรคภายนอกไม่สามารถควบคุมได้ เพราะในบางวันของการปฏิบัติกิจกรรมมีฝนตกลงมาแต่ก็ไม่ป้องคุ้งทำให้ผลกระทบไม่มากนักจากนี้พันธุ์พืชสมุนไพรบางชนิดเป็นพืชยืนต้นแต่ได้นำต้นกล้าเล็กๆมาปลูกอาจทำให้เห็นด้านที่สมบูรณ์ซึ่ง

4. ขั้นการร่วมกันสะท้อนผล (Reflection) ใช้เครื่องในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน สรุปผลการรวบรวมข้อมูล พบว่า การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง วิทยาการ จากการประเมินผล พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด ส่วนการประเมินจากแบบสอบถามความสำเร็จ พบว่า รูปแบบวิธีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสมเพราะทุกคนได้มีส่วนร่วมในการระดมความรู้ความสามารถช่วยกัน เมื่อพัฒนาเสร็จได้ส่วนสมุนไพรทำให้ประโยชน์ต่อโรงเรียนได้มีแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาพบว่ามีความพึงพอใจมาก เพราะเป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทั้งครูและให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมด้วย ส่วนข้อเสนอแนะต่อไปคือ

อย่างให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น และขยาย
สวนสมุนไพรเพิ่มขึ้น และบรรจุการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ลงในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

อภิปรายผล

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง วิทยาการ อภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความ
ต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง
วิทยาการ สภาพปัญหาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขาดแหล่ง
เรียนรู้ที่หลากหลายโดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ทางการ
เกษตร เช่น สวนสมุนไพร แปลงเกษตร ขาดครุภัณฑ์และ
แหล่งเรียนรู้ไม่ได้รับการพัฒนา ความต้องการใน
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นัก
อาชีวศึกษาโดยใช้พื้นที่ว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์โดย
การสร้างสวนสมุนไพรขึ้น เกณฑ์สันต์ ศรีคำแข (2553
: 139 - 142) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน
โรงเรียนให้อีกต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
โรงเรียนบ้านโคงก่อของสมมิตรวิทยาการ สร้างแหล่งเรียนรู้
เชิงพื้นที่การศึกษาสกળนคร เขต 1 พบว่า สภาพ
และปัญหาเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้าน
โคงก่อของสมมิตรวิทยาการ มีการวางแผนเพื่อพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแต่ไม่ครอบคลุมทั้งระบบการ
ปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ขาดการนิเทศติดตามผลอย่าง
จริงจัง การบูรณาการและจัดการการใช้แหล่งเรียนรู้ยังขาด
ประสิทธิภาพ การใช้แหล่งเรียนรู้ไม่เต็มศักยภาพใช้
ประโยชน์ไม่ตรงตามความต้องการ จุรัตต์ อ้วนพรหมมา
(2553 : 117-121) ได้ศึกษาการพัฒนาอาคารสถานที่
และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนบ้านโคง
ขามเลียง สร้างแหล่งเรียนรู้ที่การศึกษามุกดาหาร
พบว่า สภาพและปัญหาการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่ง
แวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนยังไม่ได้
วางแผนการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่ง
แวดล้อมที่ชัดเจน นงค์ศรี ราชมนี (2553 : 114-118)
ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้อีกต่อการจัดการ

เรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจาน สร้างแหล่งเรียนรู้ที่
การศึกษาสภาพปัญหานี้ เขต 3 พบว่าสภาพการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ให้อีกต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน
ก่อนการพัฒนาทางด้านกายภาพมีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียง
พอ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติไม่เอื้อต่อการจัดการ
เรียนรู้ บุษบา ช่วยแสง (2553 : 77-79) ได้ศึกษาการ
พัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้าน
หนองอ้อน้อย อำเภอหนองอ้อน้อย จังหวัดอุดรธานี
มีขั้นตอนและผลลัพธ์ดังนี้ ระยะที่ 1 ขั้นตอนการเตรียมการ โดยใช้เทคนิคการประชุมปฏิบัติการอย่างมี
ส่วนร่วมและสร้างสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็น แบบ
สังเกตการณ์ แบบบันทึกการประชุมและแบบบันทึก
ของผู้วิจัย พบว่า สภาพปัจจุบัน ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่เข้าใจ
ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนได้เรียนรู้จาก
แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ขาดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
ขาดการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน อภิชัย
ดาวดีส์ (2554 : 118 - 121) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่ง
เรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอ
หนองกุงศรี สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ผลการศึกษาปัญหาแหล่งเรียน
รู้ในสถานศึกษา มีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ไม่เอื้อต่อ
การพัฒนาการเรียนการสอนและที่มืออยู่ใช้การไม่ได้
ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ครุภูมิใช้
แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการ
พัฒนาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง
วิทยาการ ข้อเสนอแนะการพัฒนาสวนสมุนไพรโดยการ
จัดทำโครงการและให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
พัฒนาร่วมกัน ได้สร้างสวนสมุนไพรที่เอื้อต่อการจัดการ
เรียนรู้ ให้ครู นักเรียน และบุนชน สามารถเข้าศึกษา
หาความรู้ได้ นิรุต ถึงนาค (2550 : 87-94) ได้ศึกษา
รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในการจัดการ
เรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยี สาระที่ 2 งานอาชีพ โรงเรียนเทศบาล

สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่า การนำหลักการวิจัยปฏิบัติการโดยนำยุทธศาสตร์ หลักหลายมาใช้ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ กรรมความเห็น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศติดตาม ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีเจตคติที่ดีต่อการสอนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการสอนจนสามารถนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีการบูรณาการ ได้ผลงานเกิดความเชื่อมั่น เกณฑ์ ศรีคำแขง (2553 : 139-142) ได้ศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้อื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพโรงเรียนบ้านโคกก่อของสมมิตร วิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโคกก่อของสมมิตรวิทยาการ ประกอบด้วย กิจกรรมสร้างความตระหนัก กิจกรรมสร้างองค์ความรู้ จุริรัตน์ อ้วนพรหมมา (2553 : 117-121) ได้ศึกษา การพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ กิจกรรม 5 ส โรงเรียนบ้านโคกขามเลียง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ กิจกรรม 5 ส โรงเรียน ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การประชุมร่วมสมอง การปฏิบัติตามกิจกรรม 5 ส การจัดประจดเดทบริการ ดีเด่นและการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การติดตามและประเมินผลการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ กิจกรรม 5 ส ทรงรัตน์ ศรีสารคาม (2553 : 146-152) ได้ศึกษาระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเม่น ใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมมีประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน การวิเคราะห์บริบทของชุมชนชุมชน การกำหนดประเด็นที่จะสร้างความร่วมมือในการ

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ การสร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่วนแนวทางการสร้างความร่วมมือต่อการบริหารการศึกษามี 6 แนวทาง คือ สำรวจแหล่งเรียนรู้ชุมชน จัดเวทีเสวนาในชุมชน การสนทนากลุ่ม การกำหนดคุณลักษณะของแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสารการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้และการสร้างข้อตกลงความร่วมมือ ส่วนการนำเสนอกระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมมีกับสภาพชุมชนและโรงเรียนโดยได้นำเสนอผ่าน 3 ทาง คือ เสนอผ่านกลุ่มเป้าหมาย เสนอผ่านที่ประชุมของชุมชนและโรงเรียน นำเสนอผลการดำเนินงานผ่านเครือข่ายการเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการดำเนินงานทำให้เกิดโครงการศึกษาดูงานในชุมชนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชน และทางโรงเรียนได้นำนักเรียนเข้าเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้น โดยมีปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดชุดความรู้ ส่งผลให้มีการปรับกระบวนการเรียน เปลี่ยนการสอนของครูในโรงเรียน โดยมีชุมชนเข้าร่วม นงค์ศรี ราชมณี (2553 : 114-118) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่อื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า วิธีการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่อื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษาดูงาน การสำรวจความร่วมมือจากแหล่งเงินทุนภายนอก การสร้างทีมงานโดยให้มีกิจกรรมอยู่บุษบา ช่วยแสง (2553 : 77-79) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุตรดธานี ระยะที่ 2 ขั้นการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการร่วมกันวางแผน ขั้นการร่วมกันปฏิบัติการ ขั้นการร่วมกันสังเกตการณ์และขั้นการร่วมกันสะท้อนผล ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พรรณี เสียงบุญ (2553 : 117-119) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียนบ้านหนองบัวคุ อำเภอคุนตาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 4 ฐาน คือ ฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฐานสวนป่านานาพันธุ์ และฐานสวนเกษตรพอเพียงและมีปริยากการเรียนรู้ดังนี้เป็นที่ชื่นชอบของผู้มาเยี่ยมชม ครู นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักและสนใจความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ อภิชัย ดาวดีส์ (2554 : 118 - 121) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอหนองกุงศรี สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้ด้านห้องสมุดมีปริยากที่ดี มีระบบ มีหนังสือใหม่และเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ มีโต๊ะและเก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือ แหล่งเรียนรู้ด้าน ICT มีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอ กับนักเรียน มีระบบอินเตอร์เน็ตให้บริการครุและนักเรียนใช้สำหรับสืบค้นในการจัดการเรียนรู้ มีห้องที่เป็นระบบมีปริยากที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาการ จากการประเมินผล พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เกณฑ์สัมต์ ศรีคำเชิง (2553 : 139-142) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพโรงเรียนบ้านโถก่อ ก่อสหมิตร วิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า มีความเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จของการดำเนินงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครู นักเรียน มีความพึงพอใจต่อความสำเร็จของการดำเนินงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นงค์ศรี ราชมนี (2553 : 114-118) ได้

ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน การตรวจสอบความร่วมมือจากแหล่งเรียนทุนภายนอก และการสร้างทีมงาน ได้ส่งผลให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความเข้าใจ สามารถดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการทำงานเป็นทีม ทำให้ผู้ร่วมวิจัย นักเรียน และชุมชนมีระดับความพึงพอใจการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก บุษบา ช่วยแสง (2553 : 77-79) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อยของผู้ร่วมวิจัยโดยรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดและด้านการร่วมกันสนับสนุนผลมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ส่วนด้านการร่วมกันสังเกตการณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน พรรณี เสียงบุญ (2553 : 117-119) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านหนองบัวคุ อำเภอคุนตาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 อภิชัย ดาวดีส์ (2554 : 118-121) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอหนองกุงศรี สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า การประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาจากการประเมินผลพบว่า มีความหมายมากอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนไทยของวิทยาศาสตร์ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นเวทีหนึ่งในการระดมความคิดเห็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ยอมรับความคิดเห็นของแต่ละคน โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างมาก เพื่อรับรู้สภาพปัจจุบัน ความต้องการร่วมกัน ตั้งแต่เริ่มการร่วมคิด ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตาม ร่วมประเมินผล จนบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนา ดังนั้น ในการจัดทำกิจกรรมหรือพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ควรมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนแนวความคิดทางวิชาการเป็นหลัก ในการยึดถือปฏิบัติและนำแนวความคิดของชุมชน บุคลากรในองค์กรมาร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหาในองค์กรของตนเอง

1.2 ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยการจัดอบรมและการจัดประชุม รวมทั้งควรส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรพัฒนาผู้บริหาร ครุ แลบบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ในชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.2. ควรวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนและนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

เกษม ศรีคำแขง. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ให้อี๊ดต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โรงเรียนบ้านโคกก่อสหมิตรวิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศกลนคร เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต :

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร)

2553.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550) . แนว การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎหมาย กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

จุรีรัตน์ อ้วนพรหมมา. (2553) . การพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัด สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามุกดาหาร. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร) ศกลนคร.

ทรงรัตน์ ศรีสารตาม. (2553) . ระบบการสั่งความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเม่น ใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาสารคาม)

นงค์ศรี ราชมนี. (2553) . การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้อี๊ดต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน บ้านจานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (วิทยานิพนธ์

ครุศาสตร์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร)
นวลจิตร เช่างกีรพงศ์. (2545). “การจัดการเรียนการ
สอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา,” วารสาร
วิชาการ. 5 : 4-13.
นิรุต ถึงนาค. (2550). รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียน
รู้ในชุมชน ในการจัดการเรียนการสอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยี สาระที่ 2 งานอาชีพ โรงเรียน
เทศบาล สังกัดกองการศึกษาเทศบาล
เมืองมหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม
เนาวรัตน์ ลิขิวัฒนศรษฐ์. (2542). “แหล่งเรียนรู้ใน
โรงเรียนสร้างเพื่อเด็กมีได้สร้างเพื่อใคร,”
วารสารวิชาการ. 4 (8) : 26-37
บุญมา ช่วยแสง. (2553). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อย
อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี.
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต :
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี)
พรณี เสียงบุญ. (2553). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน
สถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้
เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านหนองบัวคู
อำเภอคูน สำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม มหาสารคาม.
อภิชัย ดาวดึงส์. (2554). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน
สถานศึกษาโรงเรียนหนองโนวิทยา
อำเภอหนองกุงศรี สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะสินธ์ เขต 2.
(วิทยานิพนธ์ ค.ม. : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม มหาสารคาม) .